

Snegle, muslinger og sten du kan finde på stranden

RHOMPEPORFYR:

De såkaldte 'porfyre' er gode ledeblokke. En ledeblok er en bestemt stenart som man ved stammer fra en bestemt lokalitet. Ledeblokke blev ført til Danmark under én af istidene og deres udseende hjælper til med at spore deres oprindelsessted. Porfyre er en magmabjergart, der er dannet ved størkning af lava, som er flydt ud over jordoverfladen. Grundmassen i porfyre er af fine korn og i den ligger større korn, som har en anden farve end grundmassen – og disse store korn giver ofte nogle flotte geometriske mønstre. Rhombeporfyre stammer oprindeligt fra området syd for Oslo og i Sydnorge. De Rhombeporfyre, som man kan finde i Danmark, må derfor være bragt til Danmark med et isfremstød fra nord.

FORSTENEDE SØPINDSVIN

Søpindsvinets indre er fyldt ud med flint. Stenen er dannet i hulheden efter et dødt søpindsvin i havbundens kalk for 60 millioner år siden – den tid hvor der også levede dinosaurer! Stenene blev spredt af istidens gletsjere. En gang troede man, at sådanne sten var faldet ned fra himlen og mente, at havde man sådan en sten i huset, var man beskyttet mod torden og lynild. Tordensten er således fundet ved indgangen til oldtidens jættestuer

LYSERØDE SØSTJERNER

Søstjernen med den flade krop og lange arm, der kryber omkring og først og fremmest er interesseret i at finde føde. Søstjerner vil helst have blåmuslinger som føde og er mester i at vriste blåmuslingens skaller fra hinanden med armene. Er blåmuslingen først åbnet 0,2 cm kan søstjernen krænge sin mave ud for at fortære den bløde musling inde mellem skallerne. Hos de fleste søstjerner er armene 6-7 cm lange, men de kan blive meget længere, helt op til 25 cm. Mister søstjernen en arm kan den regenerere en ny.

BLÅMUSLINGER

- Findes her i alle størrelser. Blåmuslingen er spiselig, men man skal ikke spøge med at spise muslinger, hvis man ikke er helt sikker på deres sundhedstilstand. Blåmuslingen har karakteristiske sort-blå-violette glatte ovale skaller med en bukket i forenden. Den er udbredt i de danske farvande og findes både i saltvand og brakvand, helt ind i Østersøen og i fjordene. Den bliver op til 10 cm lang. Blåmuslingen ånder ved gæller. Den lever af plankton som den suger og filtrerer fra vandet, via et ånderør, som den stikker ud mellem skallerne. En blåmusling kan lægge 5-12 millioner æg.

Kilder: www.viborglanddistrikter.dk, wikipedia.org, DOF, Viborg Kommune og Skov- og Naturstyrelsen.

Plancher og foldermaterialer udarbejdet af www.grobund.com og www.degngrafik.dk i tæt samarbejde med Sundstrup Borgerforening.

Strandtur
Sundstrup-Ulbjerg Klint

Området blev fredet i 1969 for at sikre offentlig adgang til det åbne og smukke landskab og for at sikre områdets rekreative værdier. Stranden fra Sundstrup til Ulbjerg Klint er meget børnevenlig. Bunden kan dog være noget blød, så det er ikke den mest ideelle badestrand. Men en soppetur er altid herlig.

På turen langs stranden mod nord er det muligt at se mange fugle, muslinger og måske fisk, så det er en god idé at have naturguider med på turen til opslag.

Turen fra Sundstrup forbi den første store klint – kaldet "Spejderklinten" – og videre nordpå langs stranden, fører til Ulbjerg Klint, der består af flere klinte. Den første klint, Uglbakke Høj, er en 24 meter høj lyngklædt klint med en mindre gravhøj på toppen. På denne klint er der parkeringsplads, informationstavle og toilet.

På turen videre langs stranden kommer man til selve Ulbjerg Klint, hvis top krones af to store bronzealderhøje: Store Klint-høj (30 meter høj) og Lille Klint-høj (24 meter høj).

Hvert år i april/maj farves den høje klints overdrev lilla af den sjældne og fredede blomst, Opret Kobjælde. Kreaturerne spiser den ikke, da den er giftig, og besøgende gør klogt i at lade den stå, for saften virker stærkt irriterende på hud og slimhinder. En anden fredet blomst på klinten er Plettet Gøgeurt. Plettet Gøgeurt er en orkidé med blegviolette blomster og ofte kraftigt

plettede blade på oversiden. Den bliver op til 40 cm høj og blomstrer fra juni til august.

Øverst på den næsten lodrette bakkeside bygger digesvalerne deres reder. En digesvales rede ligger længst inde i det næsten en meter dybe hul, som den graver direkte ind i skrænten. Man kan se dem flyve hen over engene og søen syd for klinten for at fange insekter.

Kobjælde

Fugle og dyreliv:

Ved vandet ud for Sundstrup findes et meget rigt fugleliv. Området her samt ved Hjarbæk Fjord blev i 1994 udpeget som EF fuglebeskyttelsesområde for at værne om ynglefuglene rørdrum og engsnarre samt rastefuglene sangsvane, klyde, troldand, hvinand og blishøne. I området findes dertil mange forskellige måger og andefugle. Skarven er også fast gæst. Hvert år besøger også ryler, traner og fiskehejrer området. I området i og omkring Hjarbæk Fjord har Dansk Ornitologisk Forening registreret op imod 200 forskellige fuglearter igennem årene.

Det er især spændende at se de store fugletræk, som i forårs- og efterårsmånederne kommer ind over området for at fouragere (indtage føde) på rejsen. Her ses bl.a. vildgæs og norsk skarv i store flokke. Ud over mågerne holder blishøns og sangsvaner til vinteren igennem, og sidstnævntes karakteristiske sang kan høres i vinternatten. Endelig har vintermusvågen (eller fjeldvågen) sin faste plads på pælestokken på stejlepladsen.

I 1998 blev Hjarbæk Fjord udpeget som EF habitatsområde for at beskytte odde, damflagermus, spættet sæl, fiskearten bæklambert, stor kærguldsmed og plantarten gul stenbræk.